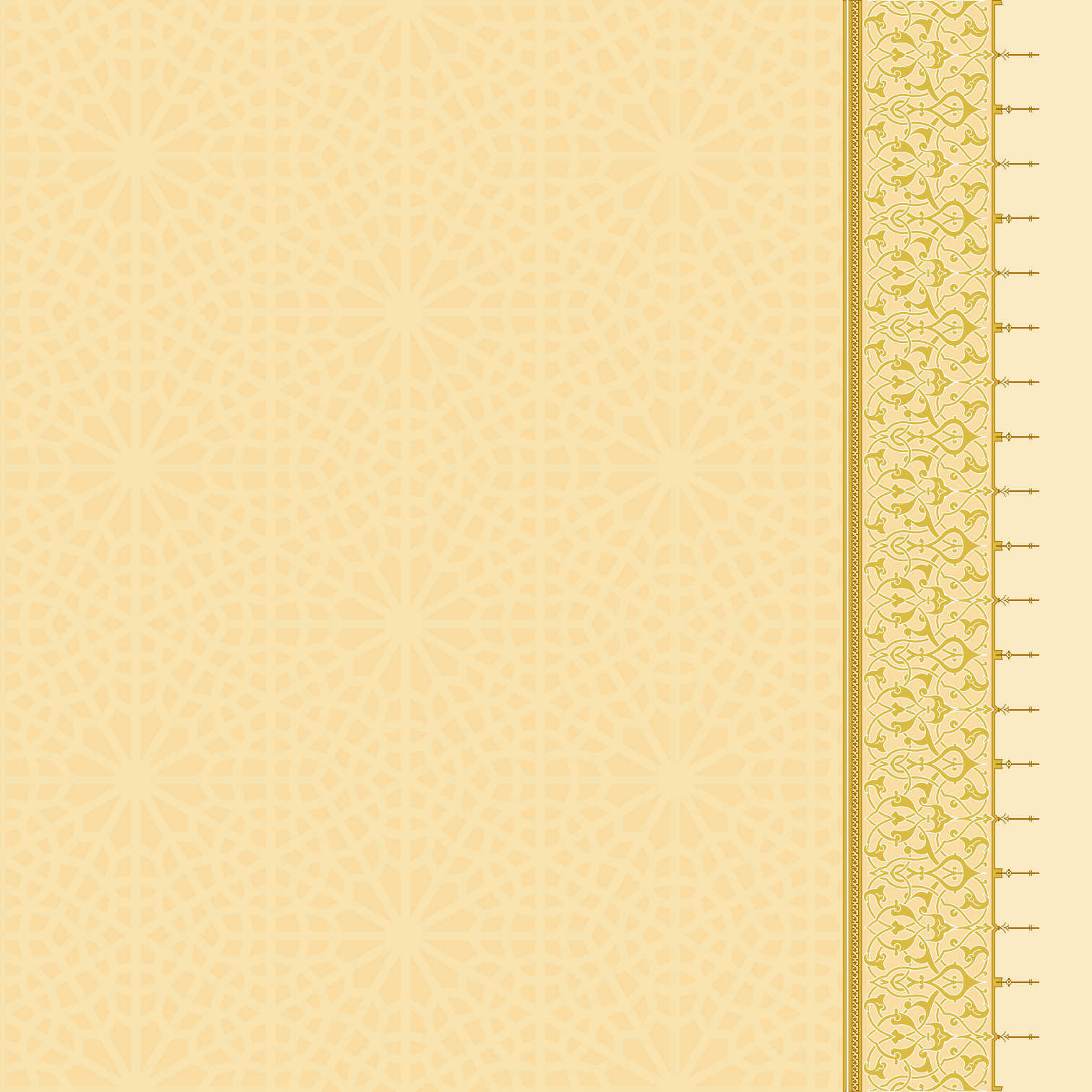

اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

جمهوری اسلامی ایران
حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت

زمزم نیایش

ویژه نامه عسره

تهیه شده در: معاونت فرهنگی / مدیریت برنامه و محصولات فرهنگی
تهران، خیابان آزادی، نبش خیابان رودکی
حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت
طبقه سوم، اتاق ۴۶۲ مدیریت برنامه و محصولات فرهنگی
تلفن: ۰۲۱۶۴۵۱۲۳۷۰

مسائل بسیار هست، معارف بسیار هست و ادب اینکه انسان چه جور باید با خدای تبارک و تعالی مناجات کند. ما غافلیم از این معانی که وضع چی است. شاید بعضی از جهال ما هم این طور اعتقاد دارند که این ادعیه‌ی وارد شده و این چیزهایی که از ائمه علیهم‌السلام وارد شده است، این‌ها تشریفات است. می‌خواهند ما را یاد بدهند و حال اینکه مسئله این نیست، مسئله این است که در مقابل خدا ایستادند آن‌ها. آن‌ها می‌دانند که در مقابل چه عظمتی ایستادند. آن‌ها معرفت دارند به خدای تبارک و تعالی و می‌دانند چه کنند و شما - در مناجات حضرت - در دعای عرفه حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام ملاحظه می‌کنید که چه مسائلی در آن هست و ما ازش غافل هستیم.

امام خمینی رضوان الله تعالی علیه

صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۲

روز عرفه است؛ روز دعا و ذکر و تضرع و ابتهال و راز و نیاز است؛ به خصوص شما جوان‌ها قدر این روزهای بزرگ و این ساعات باارزش را بدانید.

همین رابطه‌ی با خداست که سینه‌ها و دل‌ها را منشرح می‌کند؛ راه را برای انسان باز می‌کند؛ عزم و اخلاص به انسان می‌دهد؛ به کارها برکت می‌بخشد؛ توفیق الهی را بر سر انسان سایه‌گستر می‌کند و نتیجه‌ی آن، پیشرفت در خط اصیل ارزش‌های اسلامی است. این روزها و این ساعات با ارزش را هرگز از دست ندهید.

مقام معظم رهبری

دیدار عمومی مردم قم ۱۳۸۴/۱۰/۱۹

فهرست

- ۸ در باره‌ی دعا
- ۱۵ اعمال عرفه
- ۲۱ خدا از زبان امام حسین علیه السلام
- ۳۹ شهید عرفه
- ۴۳ معرفی دعای عرفه امام سجاد علیه السلام

درباره نیایش

درباره‌ی دعا ♦ شهید مطهری
نیایش چیست؟ ♦ علامه جعفری
لذت دعا ♦ مقام معظم رهبری
دعای با برکت

❁ درباره‌ی دعا

عرفه، روز نیایش و دعا است.

حقیقت دعا چیست؟

شرایط آن کدام است؟

اگر به قضای الهی راضی هستیم، پس چرا دعا کنیم؟

راهی از دل به خدا

هرکسی از دل خود با خدا راه دارد. دری از همه‌ی دل‌ها به سوی خدا هست. حتی شقی‌ترین افراد در موارد گرفتاری و ابتلا، در وقتی که اسباب و علل به کلی از او منقطع می‌شود، تکانی می‌خورد و به خدا التجا می‌برد. این یک میل فطری و طبیعی است در وجود انسان که پرده‌ی گناه و شقاوت گاهی روی آن را می‌گیرد.

شرایط دعا

خواستن واقعی

دعا را شرایطی است. شرط اولش این است که واقعاً خواستن و طلب در وجود انسان پیدا شود و تمام ذرات وجود انسان مظهر خواستن گردد. واقعاً آنچه می‌خواهد به صورت یک احتیاج و استدعا و حاجت درآید. فرق است بین خواندن دعا و دعای واقعی. تا دل انسان با زبان هماهنگی نداشته باشد دعای واقعی نیست. باید در دل انسان جدا و واقعاً خواست و طلب پیدا شود.

ایمان و اعتماد به استجاب

شرط دیگر دعا ایمان و یقین است؛ ایمان به رحمت بی‌منتهای ذات احدیت، ایمان به اینکه از ناحیه‌ی او هیچ منعی از فیض نیست. ایمان داشته باشد که در رحمت الهی هیچ‌گاه به روی بنده‌ای بسته نمی‌شود، نقص و قصور همه از ناحیه‌ی بنده است. در حدیث است:

❁ إِذَا دَعَوْتَ فَظُنَّ حَاجَتَكَ بِالْبَابِ (کافی، ج ۴، ص ۳۱۱)

آنگاه که دعا می‌کنی حاجت خود را دم در، آماده فرض کن.

توبه و استغفار

شرط دیگر اینکه حالتی که اکنون دارد و آرزو دارد آن حالت تغییر و حالت بهتری پیدا کند، نتیجه‌ی کوتاهی و تقصیر در وظایف نباشد و به عبارت دیگر حالتی که دارد و دعا می‌کند آن حالت عوض شود، عقوبت و نتیجه‌ی منطقی تقصیرات و گناهان او نباشد که در این صورت تا توبه نکند و علل و موجبات این حالت را از بین نبرد آن حالت عوض نخواهد شد. مثلاً امر به معروف و نهی از منکر واجب است. صلاح و فساد اجتماع بستگی کامل دارد به اجرا و عدم اجرای این اصل. نتیجه‌ی منطقی ترک امر به معروف و نهی از منکر این است که میدان برای اشرار باز می‌شود و آن‌ها بر مردم مسلط می‌گردند.

دعا نباید جانشین فعالیت قرار گیرد

شرط دیگر این است که دعا واقعاً مظهر حاجت باشد؛ در موردی باشد که انسان دسترسی به مطلوب ندارد، عاجز است، ناتوان است؛ اما اگر خداوند کلید حاجتی را به دست خود انسان داده و او کفران نعمت می‌کند و از به کار بردن آن کلید مضایقه دارد و از خدا می‌خواهد آن دری را که کلیدش در دست دعاکننده است به روی او باز کند و زحمت به کار بردن کلید را از دوش او بردارد، البته چنین دعایی قابل استجاب نیست. دعا در نظام خلقت برای این نیست که جانشین عمل شود. دعا مکمل و متمم عمل است نه جانشین عمل.

دعا و مسئله قضا و قدر

درباره‌ی دعا در قدیم و جدید بحث‌ها و سؤالاتی شده، از قبیل اینکه دعا منافی با اعتقاد به قضا و قدر است؛ با قبول اینکه هر چیزی با قضا و قدر الهی تعیین شده، اثر دعا چه می‌تواند باشد؟

یا اینکه دعا با اعتقاد به اینکه خداوند حکیم است و کارها را بر وفق مصلحت می‌کند منافی است. یا آنچه می‌خواهیم با دعا تغییر دهیم، موافق حکمت و مصلحت است یا مخالف آن. اگر موافق حکمت است، نه ما باید از خدا بخواهیم خلاف حکمت را و نه خدا چنین دعایی را مستجاب می‌کند و اگر مخالف حکمت است چگونه می‌توان قبول کرد در نظام عالم که بر طبق مشیت حکیمانه‌ی باری تعالی جریان می‌یابد امری برخلاف حکمت و مصلحت واقع شود؟

یا آن که دعا با مقام رضا و تسلیم و اینکه انسان به آنچه از جانب خدا می‌رسد راضی و خشنود باشد منافی است.

این بحث‌ها و سؤالات، بسیار سابقه دارد؛ حتی بخشی از ادبیات ما را تشکیل می‌دهد. همه‌ی این اشکالات از اینجا پیدا شده که گمان کرده‌اند خود دعا بیرون از حوزه‌ی قضا و قدر الهی است، بیرون از حکمت الهی است، در صورتی که دعا و استجابت دعا نیز جزئی از قضا و قدر الهی است و احياناً جلوی قضا و قدرهایی را می‌گیرد و به همین دلیل نه با رضای به قضا منافی است و نه با حکمت الهی.

شهید مطهری

برگرفته از کتاب «بیست گفتار»

❁ نیایش چیست؟

آن حالت روحی که میان انسان و معبودش رابطه‌ی انس ایجاد نموده و او را در جاذبه‌ی ربوبی قرار می‌دهد، نیایش نامیده می‌شود.

در آن هنگام که شما موقعیت واقعی خود را در جهان با عظمت هستی درک می‌کنید، در حال نیایش به سر می‌برید، زیرا فقط در این حال است که تمام «خود» را مانند تابلویی بی‌اختیار در زیر دست نقاشِ اَزَل و اَبَد نهاده‌اید.

اگر می‌خواهید در امتداد زندگانی خود، لحظاتی را هم از جدی‌ترین هیجان روانی بهره‌مند شوید، دقایقی چند روح خود را به نیایش وادار کنید.

اگر می‌خواهید تمام شؤون زندگی شما اصالتی به خود گرفته و قابل تفسیر بوده باشد، بروید و دَمی چند در حال نیایش باشید.

علامه محمد تقی جعفری

نیایش امام حسین (علیه السلام) در صحرای عرفات، ص ۳

لذت دعا

لذت‌هایی در زندگی انسان وجود دارد که قابل توصیف نیست و با هیچ ابزار مادی هم به دست نمی‌آید.

لذت انس با خدا، لذت ذکر، لذت لحظه‌ای که شما احساس می‌کنید در حال نماز یا در حال دعای عرفه یا در حال دعای کمیل دارید با مرکز زیبایی‌ها و نیکی‌ها و آفریننده‌ی همه اینها در خلوت حرف می‌زنید - توی جمع هستید، اما با او احساس خلوت می‌کنید، لذت بسیار بالایی است؛ دیرپاب و کمیاب است؛ اما لذت بسیار عجیبی است. قاعدتا شماها هم این را تجربه کرده‌اید.

گاه‌گاهی همه‌ی انسان‌ها این حالت را تجربه می‌کنند؛ برای آن‌ها مواردی پیش می‌آید و لحظه‌ای، دقیقه‌ای و یا ساعتی این لذت را احساس می‌کنند. مشکل ما این است که به‌خاطر آلودگی‌ها و گرفتاری‌های دوروبرمان نمی‌توانیم آن لحظه را ادامه دهیم؛ اما در آن لحظه اگر زیباترین چیزها را هم بر شما عرضه کنند، میل و رغبتی ندارید، دلتان می‌خواهد در همان خلوت انس با خدا و تبادل زمزمه محبت‌آمیز با پروردگار وقت خود را بگذرانید.

مقام معظم رهبری

دیدار با اعضای جامعه اسلامی دانشجویان، ۱۵ بهمن ۱۳۸۳

❖ دعای بابرکت

علی بن ابراهیم از پدرش نقل کرده که گفت:

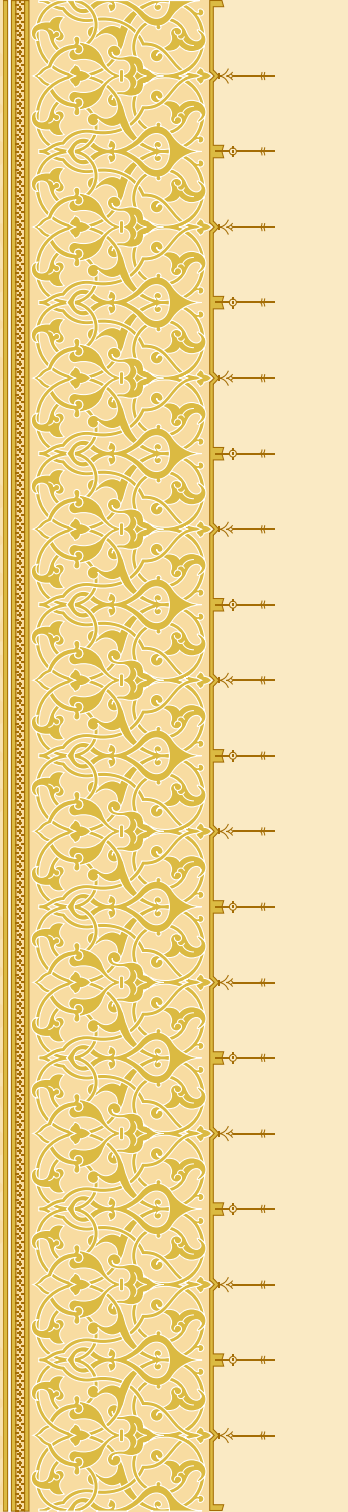
عبدالله بن جُنْدَب را در عرفات دیدم که زمانی طولانی دست به سوی آسمان بلند کرده، سیلاب اشک از گونه‌هایش بر زمین سرازیر بود، به گونه‌ای که من شخص دیگری را این چنین در حال مناجات ندیدم. هنگامی که مردم از عرفات عازم مشعر بودند به او گفتم: کسی را بهتر از تو در حال نیایش ندیدم. عبدالله گفت:

به خدا سوگند در آن حال فقط برادرانم را دعا می‌کردم؛ زیرا از امام کاظم علیه السلام شنیدم که فرمود:

❖ مَنْ دَعَا لِأَخِيهِ بَطْهَرِ الْعَيْبِ نُودِيَ مِنَ الْعَرْشِ وَلَكَ مِائَةُ أَلْفِ ضِعْفٍ فَكِرِهْتُ أَنْ أَدَعَ مِائَةَ أَلْفِ مَضْمُونَةٍ لِرَاحِدَةٍ لَا أَدْرِي تَسْتَجَابُ أَمْ لَا

کسی که به دور از چشم برادر(ایمانی)اش در حق وی دعا کند، از جانب عرش ندا داده می‌شود که صد هزار برابر آنچه برای او خواستی نصیب تو خواهد شد. پس شایسته نبود که من صد هزار برابر دعای مستجاب را به خاطر یک دعا که برآورده شدنش معلوم نیست واگذارم.

الکافی، ج ۴، ص ۳۸۷

اعمال عرفه

برخی اعمال شب و روز عرفه
ثواب زیارت امام حسین علیه السلام در روز عرفه
عرفه ای در کنار مادرم / خاطره ای از رهبر معظم انقلاب

❁ برخی اعمال شب و روز عرفه

- ❖ احیا و نماز و عبادت در شب عرفه.
- ❖ قرائت ادعیه و اقامه نمازهای نقل شده از معصومین علیهم السلام که در مفاتیح الجنان آمده است.
- ❖ روزه روز عرفه (در صورتی که روزه سبب ضعف و مانع از دعا و مناجات شود، دعا مقدم است).
- ❖ غسل، قبل از ظهر روز عرفه.
- ❖ زیارت امام حسین علیه السلام در شب و روز عرفه.
- ❖ اقامه نماز ظهر و عصر روز عرفه، زیر آسمان و با رکوع و سجود نیکو.
- ❖ خواندن نمازهای مستحبی بعد از نماز ظهر و عصر و قبل از دعاها در روز عرفه در زیر آسمان، به کیفیتی که در مفاتیح الجنان آمده است.
- ❖ دعای عرفه امام حسین علیه السلام.
- ❖ دعای عرفه امام سجاد علیه السلام (دعای چهل و هفتم صحیفه سجادیه)

❁ ثواب زیارت امام حسین علیه السلام در روز عرفه

از امام صادق نقل شده که فرمودند:

❁ مَنْ كَانَ مُعْسِرًا فَلَمْ يَنْهَيْهَا لَهُ حِجَّةُ الْإِسْلَامِ فَلْيَأْتِ قَبْرَ الْحُسَيْنِ وَيُعْرِفْ عِنْدَهُ - فَذَلِكَ يُجْزِيهِ عَنْ حِجَّةِ الْإِسْلَامِ أَمَا إِيَّيْ لَا أَقُولُ يُجْزِي ذَلِكَ عَنْ حِجَّةِ الْإِسْلَامِ إِلَّا لِلْمُعْسِرِ فَأَمَّا الْمُؤَسِّرُ إِذَا كَانَ قَدْ حَجَّ حِجَّةَ الْإِسْلَامِ فَأَرَادَ أَنْ يَتَنَزَّلَ بِالْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ - وَمَنْعَهُ مِنْ ذَلِكَ شُغْلٌ دُنْيَا أَوْ عَائِقٌ فَأَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِي يَوْمِ عَرَفَةَ أَجْزَأَهُ ذَلِكَ عَنْ آدَاءِ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ وَضَاعَفَ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً
قَالَ قُلْتُ كَمْ تَعْدِلُ حِجَّةً وَكَمْ تَعْدِلُ عُمْرَةً، قَالَ لَا يُحْصَى ذَلِكَ، قَالَ قُلْتُ مِائَةً، قَالَ وَ مَنْ يُحْصِي ذَلِكَ، قُلْتُ أَلْفَ [أَلْفًا]، قَالَ وَأَكْثَرُ ثُمَّ قَالَ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ❁
❁ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ❁

کسی که تنگدست است و حجّ برایش میسر نمی‌شود، روز عرفه را کنار قبر امام حسین علیه السلام گذرانند که آن از برای او جایگزین حج است (ثواب حج را دارد) و نمی‌گویم که جایگزین حج است مگر برای کسی که تنگدست باشد، اما کسی که تمکن دارد و توانگر است؛ هرگاه حجّ واجب را بجا آورد و بخواهد که حجّ یا عمره مستحبی بجا آورد، لکن مشغله دنیوی یا عامل دیگری او را مانع شد؛ در روز عرفه کنار قبر امام حسین علیه السلام برود، که او را جایگزین است از آداء کردن حجّ و عمره، و حق تعالی ثواب او را چندین برابر کند. راوی پرسید: ثوابش چند برابر حجّ و عمره است؟ فرمود: ثوابش را نمی‌توان شمرد.

پرسید: صد برابر؟

فرمود: چه کسی می‌تواند شمارش کند؟

پرسید: هزار برابر؟

فرمود: بیشتر، سپس فرمود:

و اگر نعمت‌های خدا را بشمارید، هرگز نمی‌توانید آنها را احصا کنید. (سوره نحل آیه ۱۸)
همانا خداوند وسعت‌بخش داناست. (سوره بقره، آیه ۱۱۵)

کامل الزیارات، ابن قولویه، جعفر بن محمد، ص ۱۷۳

همچنین داود رقی از امام صادق و امام کاظم و امام رضا علیهم السلام نقل می کند که می فرمودند:

﴿مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بِعَرَفَةَ قَلْبَهُ اللَّهُ تَعَالَى تَلِيحَ الصَّدْرِ﴾
کسی که در روز عرفه به زیارت قبر حسین بن علی علیه السلام بیاید، خدای تعالی او را با دلی خنک و
خاطری شاد و مطمئن به وطنش باز می گرداند.

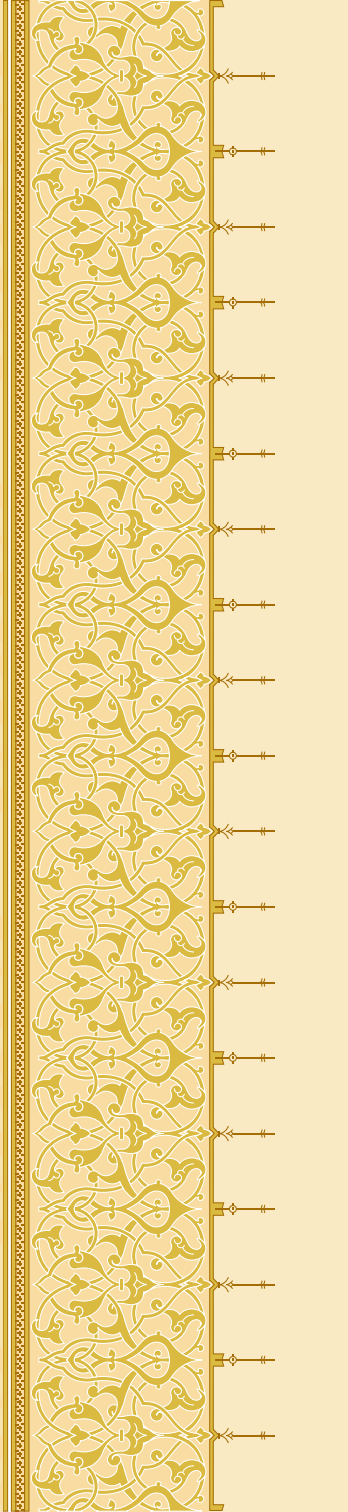
من لایحضره الفقیه، شیخ صدوق، ج ۲، ص ۵۸۰

❁ عرفه ای در کنار مادرم خاطره‌ای از رهبر معظم انقلاب

یادم است هنوز بالغ نبودم که اعمال روز عرفه را بجا آوردم. اعمال آن روز، طولانی هم هست - لابد آشنا هستید؛ خیلی از جوانان با آن اعمال آشنا هستند - چند ساعت طول می‌کشد. اعمال، از بعد از نماز ظهر و عصر شروع می‌شود و اگر انسان بخواهد به همه آن اعمال برسد، شاید تا نزدیک غروب روزهای نه‌چندان بلند به طول می‌انجامد.

آن وقت من یادم است که با مادرم - چون مادرم هم خیلی اهل دعا و توجّه و اعمال مستحبی بود - می‌رفتیم یک گوشه حیاط که سایه بود - منزل ما حیاط کوچکی داشت - آنجا فرش پهن می‌کردیم - چون مستحب است که زیر آسمان باشد - هوا گرم بود؛ آن سال‌هایی که الآن در ذهنم مانده، یا تابستان بود، یا شاید پاییز بود، روزها نسبتاً بلند بود. در آن سایه می‌نشستیم و ساعت‌های متمادی، اعمال روز عرفه را انجام می‌دادیم. هم دعا داشت، هم ذکر و هم نماز. مادرم می‌خواند، من و بعضی از برادر و خواهرها هم بودند، می‌خواندیم. دوره جوانی و نوجوانی من این‌گونه بود؛ دوره انس با معنویات و با دعا و نیایش.

گفت‌وشنود با جمعی از جوانان و نوجوانان، ۷۶/۱۱/۱۴

خدا از زبان امام حسین علیه السلام

صدای سخن عشق
رکن رکنین معارف اسلامی ♦ علامه حسن زاده آملی
خدا از زبان امام حسین علیه السلام ♦ سید مهدی شجاعی
اینجا عرفات است ... ♦ علامه محمدتقی جعفری
همه هستی انسان ♦ آیت الله جوادی آملی
امام حسین علیه السلام مظهر عزت خدا ♦ آیت الله جوادی آملی
دعائی با مضامین عرشی ♦ حجت الاسلام فاطمی نیا
میل جدایی ♦ حاج غلامرضا سازگار
عرفه و عاشورا ♦ آیت الله ضیاء آبادی
فرازهایی از دعای عرفه امام حسین علیه السلام

❁ صدای سخن عشق

عرفه روز معرفت به خداوند متعال است و امام نزدیک‌ترین و با معرفت‌ترین انسان‌ها نسبت به خداست.

دعای عرفه امام حسین (علیه السلام) در سنامه معرفت و شناخت خدا از زبان بهترین و نزدیک‌ترین بندگان خدا به خدا در قالب نیایشی باشکوه است.

دعای عرفه درس خودشناسی و هستی‌شناسی و تدبیر در خلقت است. درس بازشماری و شکر نعمت‌های بی‌پایان پروردگار.

دعای عرفه سندی افتخارآمیز از توحید ناب اسلامی و شیعی در همه مراتب آن است. به‌خصوص در روزگاری که اهالی تکفیر با برداشتی سطحی از اسلام و توحید، خون دیگران را به اتهام شرک مباح می‌دانند.

دعای عرفه، در هیاهوی غبارآلود عرفان‌های کاذب، یک دوره‌ی عرفان ناب اسلامی است.

دعای عرفه، یادواره تاریخ شکوهمند مجاهدت‌های سلسله انبیاء و صالحین و امدادهای الهی بر ایشان است.

دعای عرفه، صدای سخن عشق و ذکر محفل عشاق است که از دردانه هستی در گنبدِ دوار تاریخ به یادگار مانده است.

دعای عرفه راوی اوج ایمان حسین بن علی (علیه السلام) است که کربلا بالاترین تجلی آن بود و همین ایمان و عمل صالح راز محبوبیت سیدالشهدا (علیه السلام) است که:

❁ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا﴾

کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند، به‌زودی [خدای] رحمان برای آنان محبتی [در دل‌ها] قرار می‌دهد. (سوره مریم، آیه، ۹۶)

❁ رکن رکن معارف انسانی

دعای عرفه حضرت سید الشهداء علیه السلام در توحید و دعای زیارت جامعه کبیره حضرت امام علی النقی علیه السلام در ولایت و بیان مقام انسان کامل ولی، عدیل یکدیگر در این دو اصل اصیل و رکن رکن معارف انسانی‌اند. بر زیارت جامعه شروح متعدد نوشته شده است. خداوند توفیق نیل به لباب این دو صحیفه مکرمه منطبق اهل بیت عصمت و وحی را مرحمت بفرماید. به ذکر چند جمله از دعای عرفه یاد شده تبرک می‌جوییم اگرچه همه آن یکپارچه نور است:

إِلَهِي أَنَا الْفَقِيرُ فِي غِنَايَ فَكَيْفَ لَا أَكُونُ فَقِيرًا فِي فَقْرِي
إِلَهِي أَنَا الْجَاهِلُ فِي عِلْمِي فَكَيْفَ لَا أَكُونُ جَهُولًا فِي جَهْلِي...

معبود من! وقتی علم و غنای ما در مقابل تو، جهل و فقر مسلم است، پس جهل و فقر ما، چه می‌تواند باشد؟]

آیت الله حسن زاده آملی
هزار و یک نکته، نکته ۷۱۷

✽ خدا از زبان حسین (علیه السلام)

در اهمیت دعای عرفه حضرت سیدالشهدا (علیه السلام)

چهار سؤال ابتدایی می‌تواند اهمیت دعای عرفه را برای ما روشن کند:

چه کسی گفته است؟

به چه کسی گفته است؟

در چه زمانی گفته است؟

در کجا گفته است؟

در یک جمله مشخص شدن گوینده، شنونده، زمان و مکان.

چه کسی گفته است؟

تمام این کلمات از دل کسی برآمده و از زبان کسی جاری شده که در زمان بیان آن، کامل‌ترین انسان دوران، محبوب‌ترین مخلوق خداوند رحمان در زمین و زمان، تنها امام مبین و برترین حجت خداوند بر اهل زمین بوده است که این جملات را با حالت ابتهال و تضرع و در عالی‌ترین حالات روحی بر زبان جاری کرده است.

به چه کسی گفته است؟

مخاطب امام حسین (علیه السلام) در این عبارات، خداست. مخاطبی که برتر و بالاتر از او قابل‌تصور نیست.

و چه کسی دوست ندارد بداند که دردانه عالم - حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) در مناجات‌ها و راز و نیازهایش با خالق هستی، چه گفته است؟! ارزش و اعتبار کلامی که گوینده آن حسین (علیه السلام) است و شنونده و مخاطب آن، خدای حسین (علیه السلام) با کدام مکیال و میزانی قابل اندازه‌گیری و ارزش‌گذاری است!

در چه زمانی گفته است؟

اما در پاسخ به زمان، اگر بنا باشد میان روزهای ارزشمند عالم پنج روز برتر و ارجمندتر - به لحاظ ظرف زمان - برشمرده شود، بی‌شک یکی از آن پنج روز، عرفه است و تنها یک شب و نه یک روز ارج و منزلتش از عرفه بالاتر است و آن شب قدر است.

اینکه امام حسین (علیه السلام) در چنین روز ارجمندی با خدای خود چه گفته و از خدای خود چه خواسته، قطعاً خواندنی و شنیدنی ست.

در کجا گفته است؟

در فاصله بیست و یک کیلومتری شهر مکه، سرزمین مقدسی است که پیشینه آن به زمان حضرت آدم (علیه السلام) برمی گردد. نام این سرزمین، عرفات است. کسانی که به حج تمتع مشرف می شوند، پس از پوشیدن لباس احرام مدتی در این منطقه می مانند.

امام سجاد (علیه السلام) فرمودند:

«سرّ عرفات این است که این سرزمین، سرزمین عرفان و شهود و معرفت است.»
این که عرفات محلی است که آدم و حوا پس از هبوط از بهشت و مدت ها سرگردانی یکدیگر را در این سرزمین پیدا می کنند،
اینکه توبه آدم در این مکان، مقبول حضرت حق واقع می شود،
اینکه جبرئیل، اعمال حج را در این مکان به حضرت ابراهیم (علیه السلام) می آموزد،
اینکه فرموده اند: عرفات تجلی تمامیت حج است؛ الحجّ عرفه،
اینکه سرزمین عرفات مکتب و مدرّس اغلب انبیاء و اولیاء بوده، اینکه...
نشان می دهد که این نقطه ی کره زمین، وجه تمایزی آشکار با همه نقاط دیگر دارد.

خلاصه اینکه:

اگر کسی بخواهد به معادن و اسرار حقیقت عالم دست پیدا کند، بد نیست ببیند کسی مثل حسین (علیه السلام) در روزی مثل عرفه، در مکانی چون عرفات، به خدای خود چه گفته است.

برگرفته از مقدمه ی ترجمه ی دعای عرفه، سید مهدی شجاعی

اینجا عرفات است ...

آخرین ساعات روز عرفه است. نقطه‌ای از زمین به نام صحرای عرفات در مقابل میلیاردها کهکشان و ستارگان بی‌حد و بی‌شمار گسترده شده است. آفتاب آخرین اشعه‌ی خود را بر کوه‌ها و تپه‌ها و ماهورها و دشت سوزان عرفات می‌افشاند.

در چنین فضایی صداها و ناله‌های گوناگونی تا دورترین کرات و فضاها طنین می‌اندازد. صفحه‌ی جام جهان‌نمای طبیعت، از قیافه‌های مختلفی که دل‌ها در تپش و دست‌ها به‌سوی آسمان دارند، عکس‌برداری می‌کند. بعضی پیشانی از خاک برمی‌دارند، مرواریدهایی از اقیانوس جان بر گونه‌هایشان. بعضی دیگر به‌زانو بر زمین می‌افتند، بارقه‌ی ربوبی در دل‌ها و کلمه بارالها بر لبانشان. گروه دیگر بالباس‌های خاک‌آلود و موهای ژولیده و چشمان گودرفته، ولی شعله‌های ربّانی در دیدگانشان. بیابان عرفات، همچون رصدگاهی است که رو به بی‌نهایت نصب‌شده و نیایشگران با دوربین‌های مختلفی، آن بی‌نهایت را مورد نظاره قرار داده‌اند. در نقطه‌ای از این صحرای ملکوتی، شخصی در دامنه کوهی به حالت نیایش درآمده، دل در ملکوت، دست‌ها به‌سوی آسمان، چشم به آفاق بیکران، گاهی تبسمی از ابتهاج بر لبانش، گاهی دانه‌هایی از اشک شوق در چشمانش، تمام جهان را به یک‌سو نهاده، یا به‌عبارت‌دیگر تمام جهان هستی را به یک‌باره و به‌عنوان یک واحد، پیش چشم و دل، گسترده و بی‌نهایت پایینی را با بی‌نهایت بالا به واسطه‌ی دل پاک در تماس نهاده است.

این شخص که نیایش می‌کند کیست؟ او فرزند علی بن ابی‌طالب علیه السلام گوینده این جمله است که:

«من چیزی را ندیدم، مگر این که خدا را با آن و پیش از آن و بعد از آن دیدم.»
این شخص، سالک راه حق و حقیقت و عاشق راستین وجه الله و رضوان الله و لقاء الله، حسین بن علی علیه السلام است. این است آن کاروان سالار شهیدان اصول انسانی و ارزش‌های والای عالم وجود. او در این نیایش، راه‌های اتصال به اشعه ملکوتی را در ارتباطات چهارگانه (ارتباط انسان با خدا، با خویش، با جهان هستی، با هم‌نوع خود) برای بشریت بیان می‌کند. او در این نیایش زیبا، به‌اضافه، شکوفایی وصال از عالم‌اعلی ربوبی می‌گیرد و به این موجودات که در عین خاک‌نشینی می‌توانند با عالم پاک از ماده و مادّیات ارتباط برقرار کنند، تحویل می‌دهد. او در عین حال با این نیایش، منطقی‌ترین و واقعی‌ترین رابطه انسان را با خداوند مهربان توضیح می‌دهد. آری، این نیایش‌کننده، حسین بن علی علیه السلام است.

علامه محمدتقی جعفری

نیایش امام حسین در صحرای عرفات، صفحه ۱۳ و ۱۴

❖ همه‌ی هستی انسان

اساساً انسان از خودش چیزی ندارد و در این عالم او فقط مالک دعاست. وجود مبارک امام حسین علیه السلام ناتوان‌ترین مردم را کسی می‌داند که از دعا کردن عاجز باشد و می‌فرماید:

❖ **أَعَجَزُ النَّاسُ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ**

(بحار الانوار، ج ۹۰، ص ۲۸۶)

به همین جهت در روز عرفه گرچه روزه گرفتن مستحب است اما به خاطر اهمیت آن فرموده‌اند که اگر روزه موجب ضعف می‌شود و از دعا کردن بازمی‌دارد دعا خواندن بر روزه تقدم دارد. یکی از زیباترین و شیرین‌ترین دعاها مناجات امام حسین علیه السلام در روز عرفه است ... مهم‌ترین نیایشی که جنبه سیاسی، عبادی حج و زیارت را به‌خوبی تبیین می‌کند دعای عرفه عارف معروف در بین اهل معرفت و سیر شاهدان کوی شهود و شهادت، سالار جانبازان میدان نبرد توحید علیه طاغوت و سرور پاکان و آزادگان در ساحت فضیلت حضرت حسین بن علی علیه السلام است. این دعا هم دستور کفرستیزی و راه طاغوت زدایی و رسم سلحشوری و سنت سرکوبی جنایتکاران را ارائه می‌کند و ظهور ولایت الهی را نشان می‌دهد و هم تجلی هستی و ذات اقدس خداوند و ظهور گسترده و همه‌جانبه آن ذات مقدس و خفای هرچه غیر اوست، در پرتو نور او و پی بردن به او از خود او، به غیر او بها ندادن و غیر او را به او شناختن و ذاتش را عین شهود و مستغنی از استشهاد دانستن را تفهیم می‌کند.

آیت‌الله جوادی آملی

درس اخلاق، اول بهمن ۱۳۸۲

❁ امام حسین (علیه السلام)؛ مظهر عزت خدا

❁ يَا مَنْ حَصَّ نَفْسَهُ بِالشُّمُوكِ وَالرَّفْعَةِ فَأَوْلِيَاؤُهُ بِعِزِّهِ يَتَعَزَّرُونَ
وَيَا مَنْ وَضَعَتْ لَهُ الْمُلُوكُ نِيرَ الْمَدْلَةِ عَلَيَّ أَعْنَاقِهِمْ فَهُمْ مِنْ سَطَوَاتِهِ خَائِفُونَ

مقتضای بینش توحیدی آن است که هر کمالی، ویژه ذات اقدس الهی است، از این رو عزت نیز مختص اوست و دیگران اصلاً عزتی ندارند، پس اگر بخواهند از عزت یا سایر کمالات بهره مند شوند، در سایه خلافت الهی و آیت حق بودن، شذنی است. ... امام حسین (علیه السلام) از نوادر اولیای الهی و مظهر عزت خداست و دیگران نیز بر اثر ارتباط با او و دیگر معصومان (علیهم السلام) - این ارتباط به صورت پیروی از خدا ظهور می کند - به عزت می رسند. اما اگر سرکشی و گناه کنند، نه تنها عزت اصلی و ذاتی و حقیقی ندارند، بلکه از عزت تبعی و عرضی و مجازی نیز بی بهره اند. از این رو، در مقابل سرفرازی مجازی انبیاء و اولیای الهی، جبار و سلاطین ستم پیشه، هیچ عزتی، حتی عزت مجازی ندارند. سربلندی ادعایی آن ها درونی و غلط و پنداری و برگرفته از گناه است و بر اثر طغیان و عصیان، خودشان را عزیز می پندارند... از این رو، امام حسین (علیه السلام) عرضه می دارد:

تنها اولیای خدا بر اثر پیوند با او عزیز می شوند، اما سلاطین و عزیزان خیالی که چنین ارتباطی با خداوند ندارند، یوغ ذلت بر گردن خویش نهاده اند.

آیت الله جوادی آملی

برگرفته از مجله‌ی میقات حج، زمستان ۱۳۸۱، شماره چهل و دو

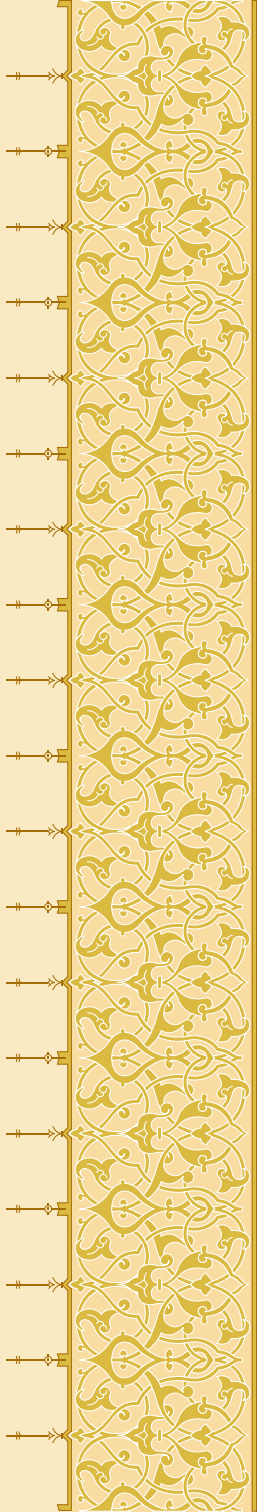
دعایی با مضامینی عرشی

حدیثی که از حضرت سیدالساجدین امام زین العابدین (علیه السلام) وارد شده، خیلی انسان را بیدار می‌کند و تشویق می‌کند نسبت به دعا در روز عرفه و معنویت این روز. حضرت شنید در روز عرفه یک نفر از مردم گدایی می‌کند، فرمود که آیا در چنین روزی از مردم طلب می‌کنی؟ درحالی که امروز روزی است که امید می‌رود بچه‌هایی که در رحم مادران هستند آن‌ها هم خوشبخت شوند... آن چیزی که در روز عرفه داریم و باید به آن توجه داشته باشیم دعای اباعبدالله است که مضامین آن عرشی است و مهم‌تر از آن که کسانی آن را بخوانند، تدبیر در مضامین ارزشمندش است. یکی از اولیا خدا می‌گفت شما دعا را برای فهمیدن و ترقی بخوانید، ثواب به دنبال خودش می‌آید. منتها ما این‌طور بار آمده‌ایم که دعا را برای ثوابش می‌خوانیم. اگر شما در مضامین دعای عرفه توجه بکنید، مضامین عالی‌های دارد که فهم بعضی از این مفاهیم امکان دارد سرنوشت معنوی انسان را عوض کند، دعای عرفه دعای بسیار عظیم‌القدری است.

مطلب دیگری که در روز عرفه اتفاق افتاده است شهادت مولا و آقایمان حضرت مسلم بن عقیل است که اولین شهید راه کربلا است و شهادت ایشان در روز عرفه است... ان‌شاءالله در آن روز که ما به اعمال روز عرفه می‌پردازیم بدانیم که رمز آن اعمال این است که ما به یاد حضرت مسلم (علیه السلام) هم باشیم و او را شفیع و وسیله در محضر پروردگار قرار دهیم و بگوییم پروردگارا به حق آن شهید والامقام، امروز دعاهای ما را به هدف اجابت برسان.

حجت‌الاسلام و المسلمین فاطمی‌نیا

برگرفته از وب‌سایت مؤسسه فرهنگی و اطلاع‌رسانی تبیان

✽ میل جدائی ...

لبیک که در دل عرفات است و منایم
لبیک که سر تا به قدم محو خدایم
آن وادی سوزنده که دل راهسپارش
دارند همه رنگ خدائی زغبارش
قومی به مناجات و گروهی به دعائند
پای جبل الرّحمة یکی زمزمه برپاست
این سوز حسین است که خود بحر نجات است
دیشب چه شبی و چه مبارک سحری بود
هر سوخته دل تا به سحر تاب و تبی داشت
مشعریان دوش به مشعر که رسیدید
آیا دل شب ناله‌ی مهدی نشنیدید
آن گمشده مه تا به سحر شمع شما بود
امروز به هر خیمه بگردید و بجوئید
در داخل هر خیمه بگردید و بجوئید
شاید به منا چهره‌ی دلدار ببینید
امروز که حجاج به صحرای منایند
لبسته سراپا همه سرگرم دعائند
کردند پر از زمزمه و ناله منا را
این قافله از عشق به جان سلسله دارند
این قافله جا در دل هر قافله دارند
این قافله تا کعبه‌ی جان خانه بدوشند
هفتادودو حاجی همه با رنگ خدائی
اصغر که پدر بوسه زند بر سرو رویش
خیزید جوانان که علی اکبرتان رفت
از مکه سوی کرب و بلا رهبرتان رفت
ای اهل منا شمع دل ناس کجا رفت؟

لبیک که از خویش نمودند جدایم
لبیک که امروز ندانم به کجایم
پیداست دو صد باغ گل از هر سرخارش
هر کس به زبانی شده هم‌صحبت یارش
از خویش سفر کرده در آغوش خدایند
این زمزمه، فریاد دل یوسف زهراست
می‌سوزد و مشغول دعای عرفات است
ما غافل و در وادی مشعر خبری بود
اما نتوان گفت که مهدی چه شبی داشتای
آیا اثر از گمشده شیعه ندیدید؟
آیا زگلستان رخس لاله نچیدید؟
دیشب پسر فاطمه در جمع شما بود
گرد گنه از آینه‌ی دیده بشوئید
یابن الحسن از سوز دل خسته بگوئید
از یار بخواهید رخ یار ببینید
از خویش جدایند و در آغوش خدایند
در ذکر خدا با نفس روح فزایند
یک قافله بگرفته ره کرب و بلا را
این قافله با قافله‌ها فاصله دارند
این قافله تا مسلخ خون هروله دارند
از خون گلو جامه‌ی احرام بیوشند
از مکه برون گشته شده کرب و بلائی
پیداست شهادت زسفیدی گلویش
ریحانه‌ی ریحانه‌ی پیغمبرتان رفت
گوئید به اطفال علی اصغرتان رفت
از کعبه بپرسید که عباس کجا رفت؟

دیروز حسین بن علی بین شما بود
از روز ازل کعبه‌ی او کرب و بلا بود
فردا سر او را به سر نیزه ببینید
زینب به کجا رفت کجا رفت سکینه؟
کو دختر مظلومه‌ی زهرای حزینه؟
خیزید و بپرسید کجا رفته سه‌ساله؟
از کرب و بلا زینب خونین جگر آید
از منبر و محراب نبی ناله برآید
تنها نه دل میثم، جان همه عالم

حاج غلامرضا سازگار (میثم)

ای اهل منی کعبه پر از نور و صفا بود
سیلاب سرشکش به رخ و گرم دعا بود
امروز به هجرش همه گریان بنشینید
در مکه بپرسید ز زن‌های مدینه
کلثوم چرا ناله برآورده ز سینه؟
ای دخترکان یکسره با شیون و ناله
زین قافله روزی به مدینه خبر آید
با آتش هفتادودو داغ از سفر آید
تا حشر از این شعله بلرزد دل میثم

عَرَفَه و عاشورا

عاشورا عمل عرفه است و امام خواست بگوید که همه‌اش حرف نیست. من در دامن این کوه عرفات ایستادم این دعا را خواندم و اشک ریختم و در عاشورا هم پیاده کردم. ما عرفه را از عاشورا جدا کرده‌ایم اما امام حسین علیه السلام این دو را باهم منضم کرده است؛ در عرفات دعا را با چشم‌های اشک‌بار خواند و روز عاشورا هم همان دعا را با بدن زخم شده پیاده کرد.

آیت الله ضیاء آبادی

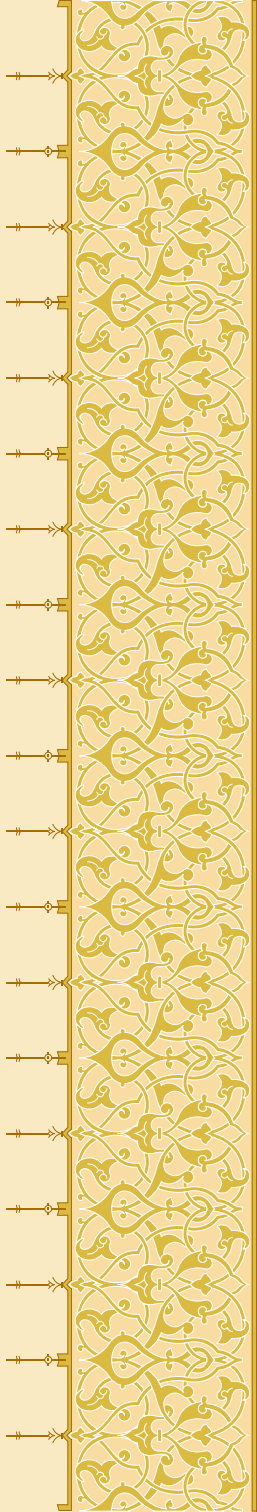
برگرفته از سخنرانی تاریخ ۹۳/۷/۲۸ ، ایکننا

.... نور دیده‌ی صدیقه‌ی کبری، حسین، سید الشهدا علیه السلام در حالی که سر به سوی آسمان داشت و آب از دیدگان مبارکش می‌ریخت، مکرر می‌گفت:
یا ربّ یا ربّ یا ربّ ...

تا آن‌که صدای گریه از جمعیتی که در اطراف امام علیه السلام ایستاده و گوش به دعای حضرتش داده بودند، بلند شد و در میان اشک و آه و ناله‌های پرسوز و گداز امام حسین علیه السلام و یارانش، آفتاب عرفات غروب کرد و بار بستند و روانه‌ی مشعر شدند.

آیت الله ضیاء آبادی

حج برنامه تکامل، ص ۱۵۳ و ۱۵۴.

✿ فراهایی از دعای عرفه‌ی امام حسین (علیه السلام)

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَحْسَنَ كَأَنِّي أَرَاكَ وَأَسْعِدْنِي بِتَفْوَاكَ وَلَا تُشْفِنِي بِمَعْصِيَتِكَ

خدایا! مرا به بالاترین درجه خشیت برسان، آنگونه که انکار می بینمت.
و به وسیله تقوا، سعادت‌مندم گردان و با نافرمانی‌ات به بدبختی‌ام مکشان.

إِلَهِي أَنْتَ كَهْفِي حِينَ تُعَيِّنِي الْمَذَاهِبُ فِي سَعَتِهَا وَتَضِيقُ بِي الْأَرْضُ بِرُحْبِهَا

خدایا! تویی پناهم، هنگامی که راه‌های زندگی با همه وسعت بر من مشکل می‌شود و زمین با همه فراخی‌اش بر من تنگ می‌گردد.

فَأَسْأَلُكَ يَا رَبِّ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي أَشْرَقَتْ لَهُ الْأَرْضُ وَالسَّمَاوَاتُ وَكُشِفَتْ بِهِ الظُّلُمَاتُ

وَصَلِحَ بِهِ أَمْرُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ أَنْ لَا تُمَيِّتَنِي عَلَى غَضَبِكَ وَلَا تُنَزِّلَ بِي سَخَطَكَ

پس، از تو ای پروردگار من! درخواست می‌کنم به نور جمالت که زمین و آسمان را روشن کرده و تاریکی‌ها را از جهان برانداخته و اصلاح امر اولین و آخرین بدان بسته است که مرا در حال قهر و غضبت نمیرانی و خشم‌ت را بر من نازل نگردانی.

يَا مَنْ قَلَّ لَهُ شُكْرِي فَلَمْ يَحْرِمْنِي وَعَظُمَتْ حَاطِيَّتِي فَلَمْ يَفْضَحْنِي وَرَأَى عَلَيَّ الْمَعَاصِي فَلَمْ يَشْهَرْنِي
(يَخْذُلْنِي)

ای آنکه با وجود شکر اندک، محرومم نساختی و خطای بزرگ و بسیار کردم و رسوایم نکردی و مرا در حال عصیان بسیار دیدی و بی‌آبرویم نکردی.

فَاجْعَلْ لَنَا اللَّهُمَّ فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ نَصِيبًا مِنْ كُلِّ خَيْرٍ تَقْسِمُهُ بَيْنَ عِبَادِكَ

وَنُورٍ تَهْدِي بِهِ وَرَحْمَةً تَنْشُرُهَا وَبَرَكَاتٍ تُنَزِّلُهَا وَعَافِيَةً تُجَلِّلُهَا وَرِزْقٍ تَبْسُطُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

پس ای خدا! در این شامگاه، از هرچه خیر و نیکی و خوبی که میان بندگان خویش تقسیم می‌کنی و از نوری که به وسیله آن هدایت می‌بخشی و از مهربانی و لطفی که می‌پراکنی و از لباس عافیتی که می‌پوشانی و از سفره روزی‌ای که می‌گسترانی، ما را نیز بهره‌مند گردان! این مهربان‌ترین مهربانان!

إِلَهِي أَمَرْتَنِي فَعَصَيْتُكَ وَنَهَيْتَنِي فَأَرْتَكِبْتُ نَهْيَكَ فَأَصْبَحْتُ لَأَذًا بَرَاءَةً لِي فَأَعْتَذِرَ وَلَا ذَا قُوَّةٍ فَأَنْتَصِرَ
فِي أَيِّ شَيْءٍ أَسْتَقْبِلُكَ يَا مَوْلَايَ أَسْمَعِي أَمْ يَبْصُرِي أَمْ يَلْسَانِي أَمْ بِيَدِي أَمْ بِرِجْلِي
أَلَيْسَ كُلُّهَا نِعْمَكَ عِنْدِي وَبِكُلِّهَا عَصِيَّتُكَ يَا مَوْلَايَ فَلَكَ الْحُجَّةُ ...

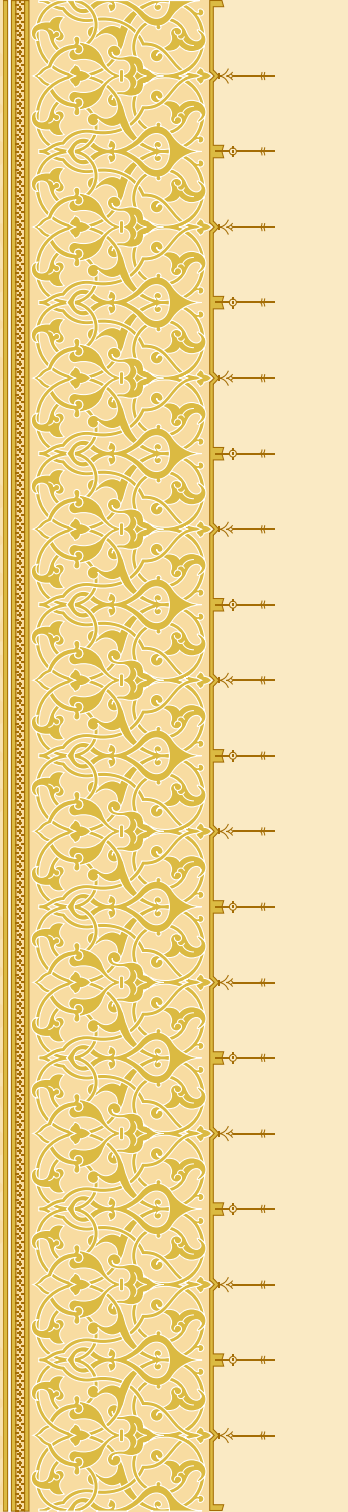
خدايا! تو فرمان دادی و من عصیان کردم. تو نهی کردی و من نهی تو را مرتکب شدم.
اکنون، زمان را پشت سر گذاشته‌ام؛ بی آنکه توجیه و عذری، برای کرده‌های خویش داشته باشم و
بی آنکه توش و توان و پشت و پناهی برای خود تدارک دیده باشم.

پس با کدامین روی به دیدار تو بشتابم؟
آقای من! با گوش‌هایم؟ با چشم‌هایم؟ با زبانم؟ با دست‌هایم؟ با پاهایم؟ مگر نه اینکه همه‌ی این‌ها
نعمت‌های توست در نزد من؟ و مگر نه اینکه من با همه این‌ها مرتکب گناه شده‌ام؟
خدای من حجت تو راست ...

يَا مَنْ عَارَضَنِي بِالْخَيْرِ وَالْإِحْسَانِ وَعَارَضْتُهُ بِالْإِسَاءَةِ وَالْعِصْيَانِ
ای آنکه با خوبی و احسانش خود را به من نشان داد و من در عوض با بدی و نافرمانی در مقابلش ظاهر شدم.

وَإِلَى غَيْرِكَ فَلَا تَكْلِفْنِي إِلَهِي إِلَى مَنْ تَكْلِفِي
إِلَى قَرِيبٍ فَيَقْطَعُنِي أَمْ إِلَى بَعِيدٍ فَيَتَجَهَّمُنِي أَمْ إِلَى الْمُسْتَضْعَفِينَ لِي وَأَنْتَ رَبِّي وَمَلِيكَ أَمْرِي

و مرا به غیر خودت وامگذار!
خدايا مرا به که و می‌گذاری؟!
به نزدیکان که با من قطع رابطه کنند؟!
یا به بیگانگان که با من خشونت و نفرت آغازند؟!
یا به آنان که مرا ضعیف و ناتوان خواهند؟!
در صورتی که تو پروردگار من و مالک امور من هستی.

شهید عرفه
مقاطعے از زندگی مسلم بن عقیل

- ◆ از زبان رسول خدا ﷺ
- ◆ در رکاب اهل بیت ﷺ
- ◆ گریستن بر حسین ﷺ
- ◆ تقدیر تشنگی
- ◆ شهید عرفه
- ◆ خبر شهادت
- ◆ مزار مسلم

شهید عرفه

مقاطعی از زندگی مسلم بن عقیل علیه السلام

رسول خدا صلی الله علیه و آله خطاب به علی علیه السلام درباره عقیل:

«من او را (عقیل را) به دو جهت دوست دارم: یکی، به خاطر خودش و یکی هم به خاطر این که پدرش - ابوطالب - او را دوست می داشت. فرزند او - مسلم - کشته ی راه محبت فرزند تو خواهد شد. چشم مؤمنان بر او اشک می ریزد و فرشتگان مقرب پروردگار بر او درود می فرستند.»
آنگاه پیامبر صلی الله علیه و آله گریست تا آن که اشک هایش بر سینه اش ریخت و فرمود:
«به سوی خدا شکایت می برم، از آنچه خاندانم پس از من می بینند»^۱.

در رکاب اهل بیت علیهم السلام

در زمان امیرمؤمنان علیه السلام نوجوانی رشید و پاک بود که به افتخار دامادی آن حضرت نائل شد و در زمان حکومت آن حضرت متصدی برخی از مناصب نظامی بود. در دوران امامت ده ساله امام حسن مجتبی علیه السلام که از سخت ترین دوره های تاریخ اسلام نسبت پیروان اهل بیت و طرفداران حق بود، از باوفاترین یاران و از خواص اصحاب امام حسن علیه السلام محسوب می شد.
به هنگامی که اهالی کوفه از امام حسین علیه السلام دعوت می کنند، حضرت در پاسخ، طی نامه ای مسلم را به عنوان سفیر و فرستاده خود برای بررسی اوضاع معرفی می کنند. امام حسین علیه السلام در این نامه، مسلم را برادر و شخص مورد اعتماد از خاندان اهل بیت معرفی کرده که نشان دهنده جایگاه والای ایشان نزد امام است.

گریستن بر حسین علیه السلام

... مسلم را گریه فراگرفت و گفت:

❁ انا لله وانا الیه راجعون

یکی از سران سپاه ابن زیاد، از روی طعنه، گفت: کسی که در پی این کارها باشد، بر این پیشامدها نباید گریه کند.

مسلم گفت:

«به خدا سوگند! گریه‌ام برای خویش و به خاطر ترس از مرگ نیست، بلکه گریه‌ی من برای خانواده‌ام و برای حسین بن علی و خانواده اوست، که به‌سوی شما می‌آیند.»^۲

تقدیر تشنگی ...

سواران بسیار او را به قصر آوردند. تشنگی زیاد و خونریزی‌های شدید، ضعف فراوانی در مسلم پدید آورده بود، به حدی که به دیوار تکیه داد. آب طلبید. یکی از وابستگان پست و فرومایه، علاوه بر این که به مسلم گفت به تو آب نخواهیم داد، زخم‌زبان هم بر او زد و مسلم، از این همه پستی و سنگدلی و بی‌عاطفگی آن مرد، تعجب کرد و او را نفرین نمود. یکی از حاضران، با دیدن این صحنه دلش سوخت و به غلامش گفت که برای مسلم آب بیاورد. آب را در ظرفی ریختند، همین که مسلم آن را به لب‌های خویش نزدیک کرد که بیاشامد، ظرف آب، از خون، رنگین شد و نیاشامید. بار دیگر هم همین صحنه تکرار شد. مرتبه سوم کاسه را پر از آب کردند. این بار که خواست بنوشد، دندان‌های جلوی مسلم در کاسه ریخت. مسلم از نوشیدن آب صرف‌نظر کرد و گفت:

الحمدالله! اگر این آب قسمتم بود، می‌خوردم!^۳

شهید عرفه

روز عرفه است، مسلم را به بالای دارالاماره می‌بردند، درحالی که نام خدا بر زبانش است. تکبیر می‌گوید. خدا را تسبیح می‌کند و بر پیامبر خدا و فرشتگان درود می‌فرستد و می‌گوید:

«خدایا! تو خود میان ما و این فریبکاران نیرنگ‌باز که دست از یاری ما کشیدند، حکم کن!»

جمعیتی فراوان، بیرون کاخ، در انتظار فرجام این برنامه بودند. مسلم را رو به بازار کفاشان نشاندهند. با ضربت شمشیر، سر از بدنش جدا می‌کنند و... پیکر خونین این شهید آزاده و شجاع را به پایین می‌اندازند. گروهی از مردم هلهله و سروصدای زیادی به پا می‌کنند.^۴

خبر شهادت ...

حسین بن علی (علیه السلام) در یکی از منازل میان راه، خبر شهادت را شنید و گفت:
«انا لله و انا الیه راجعون»

اشک در چشمانش حلقه زد و چندین بار برای مسلم و هانی از خداوند رحمت طلبید و گفت:
«...خدا مسلم را رحمت کند که او به رحمت و رضوان خدا شتافت و تکلیفش را ادا نمود و آنچه به دوش ماست مانده است.»

امام، آنگاه خبر شهادت مسلم را به زنان کاروان خویش هم داد و دختر کوچک مسلم را طلبید و دست محبت بر سرش کشید. دختر متوجه شهادت پدر شد. امام فرمود:
«من به جای پدرت ...»

دختر گریست، زنان گریستند. امام هم اشک در چشمانش حلقه زد.^{۵*}

مزار مسلم

مسلم و هانی در کنار دارالاماره دفن شدند.

اکنون، مزار «مسلم بن عقیل»، در جنوب شرقی مسجد کوفه قرار دارد و از گنبد طلایی بزرگ، چندین رواق، شبستان و ایوان تشکیل شده است.

*برگرفته از کتاب «آشنایی با اسوه‌ها»، (مسلم بن عقیل)

حجت الاسلام و المسلمین جواد محدثی

۱. مامقانی، تنقیح المقال، ج ۳، ص ۲۱۴.

۲. حاج شیخ عباس قمی، نفس المهموم، ص ۵۲.

۳. همان، ص ۵۳.

۴. شیخ مفید، ارشاد، ج ۲، ص ۶۴.

۵. منتهی الامال، ج ۱، ص ۳۹۸.

دعای عرفه‌ی امام سجاد علیه السلام

♦ معرفی دعا

♦ فرازهایی از دعای عرفه‌ی امام سجاد علیه السلام

❖ دعای عرفه‌ی امام سجاد (علیه السلام)

ادعیه مختلفی از معصومین (علیهم السلام) در روز عرفه وارد شده است که مشهورترین آن‌ها، دعای عرفه حضرت سیدالشهدا و بعدازآن دعای عرفه‌ی امام سجاد (علیه السلام) است. این دعا که دعای چهل‌وهفتم و طولانی‌ترین دعای صحیفه سجادیه است، در ۱۳۳ فراز تنظیم شده و اندکی کوتاه‌تر از دعای عرفه امام حسین (علیه السلام) و در میان دعاهای صحیفه سجادیه، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مضامین این دعا قرابت خاصی با دعای عرفه امام حسین (علیه السلام) دارد و بنا به احتمال قوی امام سجاد (علیه السلام) در روزی که امام حسین (علیه السلام) دعای عرفه را می‌خواندند در کنار پدر بودند زیرا نقل شده که حضرت با فرزندانشان آمده بودند. بسیاری از بزرگان این دعا را به‌نوعی شرح و تفسیر دعای عرفه حضرت سیدالشهدا (علیه السلام) دانسته‌اند. این دعا حاوی مضامینی عالی در خداشناسی و امام‌شناسی است و حتی اشاراتی به موضوع مهدویت در دوران دشوار بعد از واقعه عاشورا دارد.

فرازهایی از دعای عرفه‌ی امام سجاد (علیه السلام)

❖ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الدَّانِي فِي عُلُوهِ وَالْعَالِي فِي دُنُوهِ.

تویی آن خدایی که جز تو معبودی نیست، درعین حال که بلندمرتبه‌ای، نزدیکی و درعین حال که نزدیکی، رفیع و بلندمرتبه‌ای.

❖ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَيَّدْتَ دِينَكَ فِي كُلِّ أَوَانٍ بِإِمَامٍ أَقَمْتَهُ عِلْمًا لِعِبَادِكَ وَمَنَارًا فِي بِلَادِكَ بَعْدَ أَنْ وَصَلْتَ

حَبْلَهُ بِحَبْلِكَ وَجَعَلْتَهُ الدَّرِيْعَةَ إِلَى رِضْوَانِكَ وَأَفْتَرَضْتَ طَاعَتَهُ وَحَدَرْتَ مَعْصِيَتَهُ وَأَمَرْتَ

بِأَمْتِثَالِ أَوْامِرِهِ وَالْإِنْتِهَاءِ عِنْدَ نَهْيِهِ وَأَنْ لَا يَتَقَدَّمَ مُتَقَدِّمٌ وَلَا يَتَأَخَّرَ عَنْهُ مُتَأَخَّرٌ فَهُوَ عِصْمَةٌ

لِللَّائِدِينَ وَكَهْفُ الْمُؤْمِنِينَ وَعُرْوَةُ الْمَتَمَسِّكِينَ وَبَهَاءُ الْعَالَمِينَ.

خدایا تو در هر زمانی، دینت را به‌وسیله امامی تأیید کردی و او را نشانه‌ای برای بندگانت و علامتی در سرزمین‌هایت قراردادی، پس از آنکه رشته او را به ریسمان خود وصل کردی و او را طریقی برای رضوان خود قراردادی و طاعتش را واجب و معصیتش را ممنوع ساختی و امر کردی که او امر او را امتثال کنیم و نواهی او را مرتکب نشویم و هیچ‌کس بر او پیشی نگیرد و از او عقب نیفتد که او پناه پناه‌آورندگان و جایگاه مؤمنان و مستمسک چنگ‌زنندگان و چشم‌روشنی عالمیان است.

﴿ وَأَشْعِرْ قَلْبِي الْإِزْدَجَارَ عَنْ قَبَاحِ السَّيِّئَاتِ وَفَوَاضِحِ الْخُوبَاتِ ﴾

در قلب من چنان شعوری قرار ده که از زشتی‌های گناهان و رسوایی‌های معاصی نفرت پیدا کنم.

﴿ وَأَيِّدْنِي بِتَوْفِيقِكَ وَتَسْدِيدِكَ وَأَعِنِّي عَلَى صَالِحِ النَّيَّةِ وَمَرْضِي الْقَوْلِ وَمُسْتَحْسَنِ الْعَمَلِ ﴾

و با توفیق و پشتیبانی خود مرا تأیید فرما و مرا در نیت شایسته و گفتار مورد رضایت و رفتار نیکو یاری کن.

﴿ وَحُلِّ بَيْنِي وَبَيْنَ عَدُوِّ يَضُلُّنِي وَهَوَى يُوْبِقُنِي وَمَنْقَصَةٍ تَرْهَقُنِي ﴾

و تو بین من و بین دشمنی که می‌خواهد مرا گمراه کند و خواهش نفسی که مرا هلاک می‌گرداند و زبانی که همه وجودم را می‌گیرد، مانع باش.

﴿ وَأَعِزَّنِي مِمَّا يُبَاعِدُنِي عَنْكَ وَيَحْوُلُ بَيْنِي وَبَيْنَ حَظِّي مِنْكَ وَيَصُدُّنِي عَمَّا أَحَاوِلُ لَدَيْكَ ﴾

خدایا! مرا در پناه خود دار از هر چه مرا از تو دور می‌کند و مانع می‌شود میان من و فیضی که از تو به من می‌رسد و از هر قصدی که نزد تو کنم باز می‌دارد.

﴿ اللَّهُمَّ هَذَا يَوْمٌ عَرَفَةٌ يَوْمٌ شَرَفْتَهُ وَكَرَّمْتَهُ وَعَظَّمْتَهُ نَشَرْتَهُ فِيهِ رَحْمَتَكَ وَمَنْنْتَ فِيهِ بِعَمُوكَ وَأَجْرَلْتَ فِيهِ عَطِيَّتَكَ وَتَفَضَّلْتَ بِهِ عَلَى عِبَادِكَ ﴾

خدایا امروز، روز عرفه است؛ روزی که به آن شرافت و کرامت و عظمت بخشیده‌ای و در آن رحمت خودت را منتشر ساخته‌ای و با عفو در این روز، بر بندگان خود منت گذاشته‌ای و نعمت بخشیده‌ای، عطیه‌ات در این روز را نیکو قرار داده‌ای و به وسیله‌ی این روز بر بندگان تفضل فرموده‌ای.

